

نقش واسطه‌ای انعطاف‌پذیری کنشی در رابطه با خوش‌بینی تحصیلی با عملکرد تحصیلی در

دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم

سحر هاتف معماری^۱، زهرا روستایی^{۲*}، مریم سادات متولی^۳

۱. کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم پزشکی تهران، ایران.
۲. دکترای تخصصی روانشناسی تربیتی، استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم پزشکی تهران، ایران. (نویسنده مسئول)
۳. پزشک عمومی، کارشناس ارشد MPH، مربی آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم پزشکی تهران، ایران.

فصلنامه راهبردهای نو در روان‌شناسی و علوم تربیتی، دوره دوم، شماره هشتم، زمستان ۱۳۹۹، صفحات ۱۸-۲۳

چکیده

این پژوهش باهدف تعیین رابطه خوش‌بینی تحصیلی با عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم با میانجی‌گری انعطاف‌پذیری کنشی انجام شد. در این تحقیق از روش توصیفی همبستگی استفاده شده است. تعداد نمونه آماری با استفاده از فرمول سرانگشتی به روش مدل‌سازی معادلات ساختاری ۱۳۸ مشخص شد. داده‌های موردنظر با استفاده از پرسشنامه‌های عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان فام و تیلور (۱۹۹۹)، خوش‌بینی تحصیلی اسچن-موران و همکاران (۲۰۱۳) و انعطاف‌پذیری کنشی کانر و دیویدسون (۲۰۰۳) گردآوری و با تکنیک تحلیل مسیر و توسط نرم‌افزارهای SPSS و AMOS ویرایش ۲۱ تحلیل شد. نتایج حاصل نشان داد خوش‌بینی تحصیلی و انعطاف‌پذیری کنشی به‌صورت مثبت و معناداری با عملکرد تحصیلی رابطه دارند ($p < 0/01$). همچنین خوش‌بینی تحصیلی نیز به‌صورت مثبت و معناداری با عملکرد تحصیلی ($p < 0/01$)، بین خوش‌بینی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم با میانجی‌گری انعطاف‌پذیری کنشی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($p < 0/01$).
واژه‌های کلیدی: خوش‌بینی تحصیلی، عملکرد تحصیلی، انعطاف‌پذیری کنشی.

مقدمه

آموزش، در دنیای امروز یکی از مهم ترین ضروریات زندگی به شمار می رود؛ به طوری که بدون آموزش ادامه زندگی در معرض خطر قرار می گیرد. از آنجایی که آموزش نیازمند هزینه و بودجه زیادی است، لذا هدف از آموزش تحصیلی دانش آموزان افزایش عملکرد تحصیلی آنان است (وحیدی و براتعلی، ۱۳۹۶). عملکرد تحصیلی^۱، عبارت است از کلیه فعالیت ها و تلاش هایی که فرد در جهت کسب علوم و دانش و گذراندن مقاطع تحصیلی مختلف نشان می دهد و همچنین با درجه و میزان موفقیت فرد در امتحانات تعیین می گردد (آکسا و دوفرا^۲، ۲۰۱۵). به عبارتی، عملکرد تحصیلی را می توان به عنوان میزان دسترسی یک دانش آموز به اهداف تحصیلی تعریف کرد (ودل و پروپت^۳، ۲۰۱۷). عملکرد تحصیلی به وضوح تحت تأثیر متغیرهای بی شمار و مرتبطی قرار می گیرد. مطالعات پیشین عوامل متعددی را شناسایی کرده اند که بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان در مراکز مختلف تأثیر می گذارد. این عوامل شامل حضور در کلاس، سن، سبک های یادگیری و انتظارات، جنسیت، تعداد اعضا کلاس، شرایط ورود، درآمد خانواده (علی، مونیر، حیدر، خان و احمد^۴، ۲۰۱۳)، مهارت های هوشی، شخصیت، انگیزه، توانایی ها، علائق، عادات مطالعه، عزت نفس یا روابط معلم و دانش آموز می باشند (لاماس^۵، ۲۰۱۵). از جمله عوامل تأثیرگذار بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان می توان به انعطاف پذیری کنشی اشاره کرد. انعطاف پذیری کنشی^۶، ویژگی شخصیتی است که شامل منابع درونی یا صفات توسعه یافته توسط یک فرد برای سلامت ماندن در شرایط دشوار زندگی است و نشان می دهد فرد چه میزان می تواند با تغییر شرایط مقابله کند و در برخورد با مسائل راه کارهای خلاقانه و جدید ارائه دهد (پنا، جونز، اورانچی، سیمپئو و مارکوئیز^۷، ۲۰۱۸). هنگامی که دانش آموز با یک فاجعه، مشکل طبیعی، مشکل سلامتی، رابطه، کار یا مشکل در مدرسه مواجه می شود، انعطاف پذیری چگونگی سازگار شدن او با چنین بحران هایی را توصیف خواهد کرد. از این رو، دانش آموزانی که دارای انعطاف پذیری کنشی بالایی هستند توانایی سازگاری بیشتر و استرس کمتر نسبت به دیگر دانش آموزان دارند و همین امر سبب بهبود عملکرد تحصیلی آن ها می گردد (مگنانو، کراپرو و پائولیلو^۸، ۲۰۱۵). همچنین این گروه از دانش آموزان برای مقابله با استرسورهایی که دائماً در محیط تحصیل دارای تغییر هستند بهتر از دیگر افراد عمل می کنند و در مقابل پذیرش تجربیات جدید و نیازهای در حال تغییر هستند (کوهن^۹، ۲۰۱۷). از سوی دیگر، برآیند نتایج برخی تحقیق ها نشان می دهد که انعطاف پذیری کنشی علاوه بر رابطه مستقیمی که با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دارد می تواند از طریق

¹ academic performance² Akessa & Dhufera³ Vedel & Poropat⁴ Ali, Haider, Munir, Khan & Ahmed⁵ Lamas⁶ resilience⁷ Peña, Jones, Orange, Simieou & Márquez⁸ Magnano, Craparo & Paolillo⁹ Cohen

متغیرهای واسطی به صورت غیرمستقیم نیز با عملکرد تحصیلی در ارتباط باشد. یکی از مهم ترین این متغیرها خوش بینی تحصیلی می باشد. خوش بینی تحصیلی^۱، نوعی فرهنگ سازمانی است که از تعامل بین تأکید تحصیلی دانش آموزان^۲، اعتماد دانش آموزان به معلمان^۳ و احساس هویت نسبت به مدرسه^۴ تشکیل می شود (اسچنن مورگان، بانکولی، میشل و مور^۵، ۲۰۱۳). تأکید تحصیلی، شرایط هنجاری و رفتاری مدرسه است که بر موفقیت تحصیلی و انطباق با استانداردهای علمی تأکید دارد و به طور مثبت با احساس تعلق دانش آموزان و عملکرد تحصیلی آنها در ارتباط است (کانناتا، اسمیت و هاینس^۶، ۲۰۱۷). اعتماد دانش آموزان به معلمان، به منظور دستیابی به اهداف مدارس در راستای فراهم نمودن محیطی که دانش آموزان بتوانند در سطوح بالایی تحصیل کنند، شکل می گیرد، چراکه به منظور رسیدن به این هدف باید روابط معناداری را بین دانش آموزان و کادر مدرسه به ویژه معلمان ایجاد نمود. از طرفی دیگر، لازمه ی ایجاد رابطه اعتماد است (برون^۷، ۲۰۱۴). محققان بر تأثیر نقش اعتماد دانش آموزان به معلم تأکید دارند؛ چراکه بر این باورند که معلم با ایجاد حس اعتماد در دانش آموزان سبب افزایش مشارکت آنها در فعالیتهای کلاسی شده و انگیزش بیشتری را برای بهبود عملکرد آنها ایجاد می کند (میشل، کنسلر و موران^۸، ۲۰۱۸). احساس هویت نسبت به مدرسه، به عنوان داشتن احساس تعلق به مدرسه و ارزش های آن تعریف می شود (لانگویاردی، پرینو، مرنجو و ستانی^۹، ۲۰۱۶). این ویژگی، سبب ایجاد حس پذیرفتگی در دانش آموزان می گردد. همچنین با وجود این حس انگیزش دانش آموزان در انجام امور درسی افزایش یافته و به راحتی می توانند بسیاری از مسائل را حل کرده و عملکرد تحصیلی بهتری داشته باشند (مکسول، رینولدز، لی، ساباسیک و برومهد^{۱۰}، ۲۰۱۷). رابطه بین خوش بینی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان با میانجی گری انعطاف پذیری کنشی را می توان این گونه شرح داد که اعتماد دانش آموزان به معلم و احساس هویت نسبت به مدرسه سبب کاهش استرس و افزایش انعطاف پذیری آنها می شود. به عبارتی، دانش آموزانی که خوش بینی تحصیلی بیشتری دارند، هنگام مواجه شدن با چالش ها در محیط تحصیل انعطاف پذیرتری از خود نشان می دهند (گومز-مولینرو، زایاس، رویز-گزالس و گویل^{۱۱}، ۲۰۱۸). از سوی دیگر، انعطاف پذیری کنشی در دانش آموزان سبب سازگاری و انطباق بیشتر آنها با شرایط گشته و عملکرد تحصیلی آنها را بهبود می بخشد. مطالعه انجام شده توسط گامز، لویز و اوورتون^{۱۲} (۲۰۱۷) عوامل مؤثر بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان را مورد بررسی قرار داد و دریافتند

¹ academic optimism

² Student academic press

³ Student trust

⁴ Identification with school

⁵ Tschannen Moran, Bankole, Mitchell & Moore

⁶ Cannata, Smith & Haynes

⁷ Brown

⁸ Mitchell, Kensler & Moran

⁹ Longobardi, Prino, Marengo & Settanni

¹⁰ Maxwell, Reynolds, Lee, Subasic & Bromhead

¹¹ Gómez-Molinero, Zayas, Ruiz-González & Guil

¹² Gámez, Lopez & Overton

عواملی همچون داشتن مربی، انگیزه و انعطاف پذیری کنشی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان ارتباط دارد. پژوهش های اسپن موران و همکاران (۲۰۱۳)، کینگ بیول (۲۰۱۰) و مایکل^۱ (۲۰۰۴) رابطه بین خوش بینی تحصیلی و عملکرد تحصیلی تأیید شده است؛ اما همان طور که مشخص است، پژوهش مدونی که به بررسی رابطه خوش بینی تحصیلی با عملکرد تحصیلی در دانش آموزان با میانجی-گری انعطاف پذیری کنشی مبادرت نداشته است. لذا با توجه به این خلأ پژوهشی، این پژوهش در پی یافتن پاسخ این پرسش است که آیا بین خوش بینی تحصیلی با عملکرد تحصیلی در دانش آموزان دختر مقطع متوسطه دوم با میانجی گری انعطاف پذیری کنشی رابطه وجود دارد؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر بنیادی است و در آن از روش توصیفی - همبستگی استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش کلیه دانش آموزان دختر مقطع متوسطه دوم شهرستان قدس به تعداد ۴۰۵۰ نفر بود. تعداد نمونه آماری با استفاده از فرمول سرانگشتی محاسبه تعداد نمونه مربوط به روش مدل سازی معادلات ساختاری مشخص شد. بر اساس این نمونه مجموع متغیرها و خرده مقیاس ها در عدد ۸ ضرب شد (گرین^۲، ۱۹۹۱). بر این اساس تعداد نمونه بر اساس فرمول $8m+50 = n$ محاسبه شد که در آن عدد ثابت، m مجموع متغیرها و خرده مقیاس ها و n تعداد نمونه بود. بر اساس این فرمول حجم نمونه برابر با ۱۳۸ ($11 \times 8 + 50 = 138$) می شود که در آن عدد ۴ مربوط به متغیر خوش بینی تحصیلی اسپن موران، بانکولی، میشل و مور^۳ (۲۰۱۳) و ۳ خرده مقیاس آن، عدد ۱ مربوط به متغیر انعطاف پذیری کنشی کانر و دیویدسون^۴ (۲۰۰۳) و عدد ۶ مربوط به متغیر عملکرد تحصیلی فام و تیلور^۵ (۱۹۹۹)، به نقل از درتاج، (۱۳۸۳) و ۵ خرده مقیاس آن است. بر این اساس تعداد افراد نمونه ۱۳۸ نفر در نظر گرفته شد. افراد نمونه با استفاده از روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند. داده های مورد نیاز با استفاده از پرسشنامه های زیر گردآوری و توسط نرم افزارهای SPSS و AMOS ویرایش ۲۱ تحلیل شد.

ابزارهای پژوهش

ابراز سنجش خوش بینی تحصیلی: پرسشنامه خوش بینی تحصیلی توسط اسپن-موران و همکاران (۲۰۱۳) طراحی شده و شامل سه مؤلفه و ۲۸ سؤال است. این پرسشنامه در یک طیف لیکرت ۵ درجه ای خوش بینی تحصیلی را اندازه گیری نماید. گزینه خیلی زیاد نمره ۵، گزینه زیاد نمره ۴، گزینه متوسط نمره ۳، گزینه کم نمره ۲ و گزینه خیلی کم نمره ۱ می گیرد. البته شیوه نمره گذاری سؤال های ۱۷، ۲۳ و ۲۸ به صورت معکوس می باشد. این پرسشنامه شامل سه خرده مقیاس تأکید تحصیلی، اعتماد دانش آموزان به

¹ Mitchell

² Green

³ Tschannen Moran, Bankole, Mitchell & Moore

⁴ Connor and Davidson

⁵ educational performance test (EPT)

معلمان و یگانگی با مدرسه است. اعتماد دانش آموزان به معلمان با سوالات ۱ تا ۱۰، تأکید تحصیلی با سوالات ۱۱ تا ۱۸ و یگانگی با مدرسه با سوالات ۱۹ تا ۲۸ موردسنجش قرار می گیرد. روایی آن در ایران توسط قدم پور، امیریان، خلیلی گشنیگانی و نقی بیرانوند (۱۳۹۶) با استفاده از روش تحلیل عاملی تأییدی به روش مؤلفه های اصلی و برای بررسی میزان پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. نتایج تحلیل عاملی در پژوهش آنان نشان داد که با حذف چهار سؤال از کل پرسشنامه و تحلیل عاملی بقیه سوالات و چرخش نتایج با روش واریماکس، سه مؤلفه آشکار می شود. نتایج آلفای کرونباخ برای تأکید تحصیلی ۰/۹۵، برای اعتماد دانش آموزان به معلمان ۰/۸۵ و برای هویت به مدرسه ۰/۹۰ محاسبه شده است (قدم پور و همکاران، ۱۳۹۶). در پژوهش حاضر پایایی ابزار با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۷۶ به دست آمد.

ابزار سنجش انعطاف پذیری کنشی: مقیاس انعطاف پذیری کنشی توسط کانر و دیویدسون (۲۰۰۳) طراحی شده است که دارای ۲۵ سوال بوده و هدف آن سنجش میزان انعطاف پذیری کنشی بر اساس مؤلفه های شایستگی / استحکام شخصی، اعتماد به غرایز شخصی با سوالات ۲۰-۱۸-۱۵-۶-۷-۱۹-۱۴، تحمل عواطف منفی با سوالات ۱-۴-۵-۲-۸، مهارت با سوالات ۲۲-۱۳-۲۱ و معنویت در افراد با سوالات ۳-۹ است. این پرسشنامه در یک طیف لیکرت ۵ درجه ای انعطاف پذیری کنشی را اندازه گیری نماید. گزینه کاملاً درست نمره ۵، گزینه تا حدودی درست نمره ۴، گزینه نظری ندارم نمره ۳، گزینه تا حدودی غلط نمره ۲ و گزینه غلط نمره ۱ می گیرد. این پرسشنامه سوال معکوس ندارد. سازندگان آزمون در گروه های مختلف (عادی و خطر) روایی (به روش تحلیل عوامل و روایی همگرا و واگرا) و پایایی (به روش بازآزمایی و آلفای کرونباخ) مقیاس را به دست آورده اند. نتایج مطالعه مقدماتی مربوط به ویژگی های روان سنجی این مقیاس، پایایی و روایی آن را تأیید کرده است (کانر و دیویدسون، ۲۰۰۳). علی پور (۱۳۹۴) با استفاده از روش آلفای کرونباخ، ضریب همسانی آن را ۰/۸۹ به دست آورد. در پژوهش حاضر پایایی ابزار با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۹ به دست آمد.

ابزار سنجش عملکرد تحصیلی: پرسشنامه سنجش عملکرد تحصیلی دانش آموزان از پژوهش های فام و تیلور (۱۹۹۹) اقتباس شده است و در حوزه عملکرد تحصیلی برای جامعه ایران اعتبار یابی شده است (درتاج، ۱۳۸۳). آزمون عملکرد تحصیلی ۴۸ سوال دارد و ۵ مؤلفه خودکارآمدی، تأثیرات هیجانی، برنامه ریزی، فقدان کنترل پیامد و انگیزش را موردسنجش قرار می دهد. خودکارآمدی با سوالات ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵ و ۳۶، تأثیرات هیجانی ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸ و ۱۹، برنامه ریزی با سوالات ۱، ۲، ۳، ۴، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۴۰، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۶ و ۴۸، فقدان کنترل پیامد با سوالات ۵، ۶، ۳۷ و ۳۸، انگیزش با سوالات ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۳۹، ۴۱، ۴۲ و ۴۷ موردسنجش قرار می گیرد. این ابزار در یک طیف لیکرت ۵ درجه ای تکمیل می شود. گزینه خیلی زیاد نمره ۵، گزینه زیاد نمره ۴، گزینه متوسط نمره ۳، گزینه کم نمره ۲ و گزینه خیلی کم نمره ۱ می گیرد. این شیوه نمره گذاری در مورد سوالات شماره ۸، ۲۳، ۲۶ و ۳۳ معکوس شده است. در پژوهش قلتاش، اوجی نژاد و برزگر (۱۳۸۹) روایی محتوایی

پرسشنامه توسط اساتید تأیید شد و پایایی پرسشنامه با آلفای کرونباخ $0/84$ به دست آمد. در پژوهش حاضر پایایی ابزار با استفاده از آلفای کرونباخ $0/75$ به دست آمد.

یافته‌ها

جدول ۱. وضعیت نمونه بر اساس پایه تحصیلی شرکت‌کنندگان

گروه	فراوانی	درصد	درصد معتبر	فراوانی تجمعی
پایه تحصیلی	دهم	۴۶	۳۳/۳	۳۳/۶
	یازدهم	۴۵	۳۲/۶	۶۶/۴
	دوازدهم	۴۶	۳۳/۳	-
بدون پاسخ	۱	۰/۷	-	-
	کل	۱۳۸	۱۰۰	۱۰۰
تحصیلات پدر	دیپلم	۱۰۴	۷۵/۴	۹۴/۵
	فوق دیپلم	۳	۲/۲	۹۷/۳
	لیسانس	۱	۰/۷	۹۸/۲
	فوق لیسانس	۲	۱/۴	-
	بدون پاسخ	۲۸	۲۰/۳	-
تحصیلات مادر	کل	۱۳۸	۱۰۰	۱۰۰
	دیپلم	۱۰۱	۷۳/۲	۹۶/۲
	فوق دیپلم	۳	۲/۲	۹۹
	لیسانس	۰	۰	-
	فوق لیسانس	۱	۰/۷	-
بدون پاسخ	۳۳	۲۳/۹	-	-
	کل	۱۳۸	۱۰۰	۱۰۰

با توجه به اطلاعات جدول ۱، $33/3$ درصد از دانش‌آموزان پایه دهم، $32/6$ درصد پایه یازدهم و $33/3$ درصد پایه دوازدهم بودند. لازم به ذکر است $0/7$ درصد از دانش‌آموزان به این سوال پاسخ ندادند. همچنین تحصیلات $75/4$ درصد از پدران دیپلم، $2/2$ درصد فوق دیپلم، $0/7$ درصد لیسانس و $1/4$ درصد فوق لیسانس بود. لازم به ذکر است $20/3$ درصد از افراد به این سوال پاسخ ندادند. در نهایت تحصیلات $73/2$ درصد از مادران دیپلم، $2/2$ درصد فوق دیپلم و $0/7$ درصد فوق لیسانس بود. لازم به ذکر است $23/9$ درصد از افراد به این سوال پاسخ ندادند.

جدول ۲. آمار توصیفی نمرات متغیرهای تحقیق

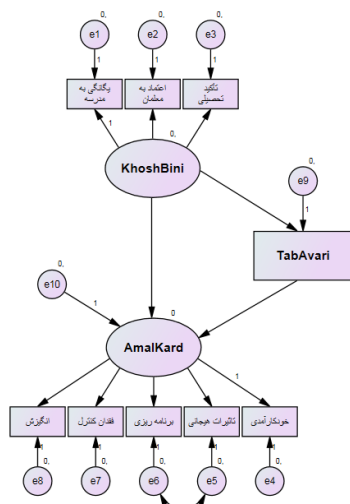
منبع متغیر	تعداد	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف استاندارد
انعطاف پذیری کنشی					
اعتماد دانش آموزان به معلمان	۱۳۸	۸	۴۰	۲۴/۶۰	۸/۳۱
تأکید تحصیلی	۱۳۸	۱۳	۵۰	۳۲/۶۳	۸/۲۴
یگانگی به مدرسه	۱۳۸	۱۷	۳۶	۲۶/۲۷	۴/۴۴
خودکارآمدی	۱۳۸	۱۰	۴۶	۳۰/۸۹	۸/۰۷
مؤلفه های عملکرد تحصیلی					
تأثیرات هیجانی	۱۳۸	۱۳	۴۰	۲۴/۶۰	۸/۳۱
برنامه ریزی	۱۳۸	۲۹	۶۵	۴۷/۶۰	۸/۱۷
فقدان کنترل پیامد	۱۳۸	۴	۲۰	۱۱/۳۱	۳/۸۱
انگیزش	۱۳۸	۳۱	۶۰	۴۶/۳۰	۶/۴۲

با توجه به اطلاعات جدول ۲، میانگین و انحراف معیار برای انعطاف پذیری کنشی برابر با $(۲۴/۶۰ \pm ۸/۳۱)$ محاسبه شده است. در بین مؤلفه های خوش بینی تحصیلی، اعتماد دانش آموزان به معلمان با میانگین و انحراف معیار برابر با $(۳۲/۶۳ \pm ۸/۲۴)$ دارای بیشترین میانگین و تأکید تحصیلی با میانگین و انحراف معیار برابر با $(۲۶/۲۷ \pm ۴/۴۴)$ دارای کمترین میانگین می باشد. در بین مؤلفه های عملکرد تحصیلی، برنامه ریزی با میانگین و انحراف معیار برابر با $(۴۷/۶۰ \pm ۸/۱۷)$ دارای بیشترین میانگین و فقدان کنترل پیامد با میانگین و انحراف معیار برابر با $(۱۱/۳۱ \pm ۳/۸۱)$ دارای کمترین میانگین می باشد.

به منظور بررسی رابطه خوش بینی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه دوم با میانجی گری انعطاف پذیری کنشی پژوهش از روش مدل سازی معادلات ساختاری استفاده شده. لذا قبل از برازش مدل، پیش فرض های این روش آماری شامل ۱. پیش فرض نرمال بودن توزیع تک متغیری، ۲. پیش فرض نرمال بودن توزیع چند متغیری، پیش فرض هم خطی چندگانه، پیش فرض استقلال بین خطاها و پیش فرض وجود رابطه بین متغیرهای پیش بین و میانجی با متغیر ملاک مورد بررسی و تأیید قرار گرفتند. پیش فرض نرمال بودن توزیع نمرات تک متغیری با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف بررسی شد و نتایج نشان داد نمرات این متغیرها، دارای توزیعی نرمال است. پیش فرض نرمال بودن چند متغیری با استفاده از فاصله ماهالانوبیس^۱ و آماره مردیا^۲ (۱۹۷۱) سنجیده شد و نتایج نشان داد توزیع چند متغیری بر اساس آماره مردیا با اطمینان ۹۵ درصد تأیید شد. پیش فرض هم خطی چندگانه

^۱ Mahalanobis^۲ Mardia

بین متغیرهای پیش‌بین با استفاده از آماره تورم واریانس^۱ (VIF) و ضریب تحمل^۲ مورد بررسی قرار گرفت و نتایج نشان داد پدیده هم‌خطی بودن در متغیرهای پژوهش رخ نداده است. پیش فرض استقلال بین خطاها با استفاده از آماره دوربین واتسون^۳ بررسی شد و نتایج نشان داد فرض استقلال بین خطاها نیز پذیرفته می‌شود و پیش فرض وجود رابطه بین متغیرهای پیش‌بین و میانجی با متغیر ملاک با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون بررسی شد و نتایج نشان داد مؤلفه‌های پیش‌بین با ملاک همبستگی دارند. در نهایت و به منظور بررسی رابطه خوش‌بینی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم با میانجی‌گری انعطاف‌پذیری کنشی مدل زیر در نظر گرفته شد.

نمودار ۱: مدل اصلاح‌شده رابطه خوش‌بینی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم با میانجی‌گری انعطاف‌پذیری کنشی در این مدل خوش‌بینی متغیر پیش‌بین، انعطاف‌پذیری کنشی متغیر میانجی و عملکرد تحصیلی متغیر ملاک است و ارتباط بین جمله‌های خطای مؤلفه‌های تأثیرات هیجانی و برنامه‌ریزی بر اساس پیشنهاد نرم‌افزار و به منظور اصلاح برازش مدل مفروض شده است. نیکویی برازش مدل اصلاح‌شده در جدول ۳ ارائه شده است. علت استفاده از برنامه برازندان مدل این است که این برنامه شاخص‌هایی را فراهم می‌کند که می‌توان با آن‌ها برازش کلی مدل با داده‌ها را اندازه گرفت. در واقع برازش کلی مدل مشخص می‌کند که مدل تا چه اندازه می‌تواند داده‌ها را به خوبی توضیح دهد. بر اساس پیشنهاد تامپسون^۴ شاخص‌های برازش شامل آزمون مجذور

¹ variance inflation factor

² tolerance

³ Durbin-Watson Test

⁴ Thompson

کای^۱ (CMIN)، شاخص برازش تطبیقی (CFI)^۲ و شاخص برازش نرم شده (NFI)^۳ مهم ترین این شاخص ها در بررسی برازش مدل هستند (گامست^۴ و گارینو^۵، ۲۰۰۶).

جدول ۳. شاخص های برازش مدل اصلاح شده رابطه خوش بینی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه دوم با میانجی گری

انعطاف پذیری کنشی

شاخص	مقدار	مقدار قابل قبول	نتیجه
X ² /df	۲/۷۹۲	کوچک تر از ۳	قابل قبول
CFI	۰/۹۱۲	بزرگ تر از ۰/۸	قابل قبول
NFI	۰/۸۷۲	بزرگ تر از ۰/۸	قابل قبول
IFI	۰/۹۱۴	بزرگ تر از ۰/۸	قابل قبول

مجذور خی بر درجه آزادی در مدل اصلاح شده برابر با ۲/۷۹۲ است. همچنین آماره NFI و CFI نیز باید بالاتر از ۰/۸ هستند.

این اعداد نشان می دهند که مدل اصلاح شده برازش مطلوبی دارد. در ادامه به تحلیل ضرایب مدل و نتیجه گیری از فرضیات پرداخته شده است.

جدول ۴. خلاصه ضرایب مستقیم ارتباط بین خوش بینی تحصیلی و انعطاف پذیری کنشی با عملکرد تحصیلی

مسیر مستقیم	ضریب اثر		حدود استاندارد ۹۵ درصد	
	غیر استاندارد	استاندارد	حد پایین	حد بالا
خوش بینی تحصیلی با عملکرد تحصیلی	۰/۲۳۶ **	۰/۳۵۹ **	۰/۱۴۲	۰/۵۲۷
انعطاف پذیری کنشی با عملکرد تحصیلی	۰/۰۹۹ *	۰/۳۰۰ *	۰/۱۰۶	۰/۴۶۲
خوش بینی تحصیلی با انعطاف پذیری کنشی	۱/۰۹۷ **	۰/۵۵۱ **	۰/۴۲۵	۰/۶۶۲

* سطح معنی داری ۹۵ درصد ** سطح معنی داری ۹۹ درصد

نتایج حاصل از برآورد مدل پژوهش نشان می دهد انعطاف پذیری کنشی به میزان ۰/۳۰ واحد به صورت مثبت و معناداری با عملکرد تحصیلی رابطه دارد ($p < ۰/۰۱$) که با توجه خطای اندازه گیری این ضرایب در جامعه آماری اعدادی مابین ۰/۱۰۶ تا ۰/۴۶۲ خواهند بود. همچنین خوش بینی تحصیلی به میزان ۰/۳۶ واحد به صورت مثبت و معناداری با عملکرد تحصیلی رابطه دارد ($p < ۰/۰۱$) که با توجه خطای اندازه گیری این ضرایب در جامعه آماری اعدادی مابین ۰/۱۴۲ تا ۰/۵۲۷ خواهند بود. همچنین خوش بینی تحصیلی به میزان ۰/۵۵ واحد به صورت مثبت و معناداری با انعطاف پذیری کنشی رابطه دارد ($p < ۰/۰۱$) که با توجه خطای اندازه گیری این ضرایب در جامعه آماری اعدادی مابین ۰/۴۲۵ تا ۰/۶۶۲ خواهند بود.

¹ The Chi Square Test (χ^2)

² Comparative Fit Index

³ Normed Fit Index

⁴ Gamst

⁵ Guarino

جدول ۵. خلاصه ضرایب غیرمستقیم ارتباط بین خوش بینی تحصیلی با عملکرد تحصیلی با میانجی گری انعطاف پذیری کنشی

منبع تغییر		اثر کل		اثر غیرمستقیم	
مسیر غیرمستقیم		غیراستاندارد		استاندارد	
خوش بینی تحصیلی با عملکرد تحصیلی با میانجی -		غیراستاندارد		استاندارد	
گری انعطاف پذیری کنشی		غیراستاندارد		استاندارد	
		۰/۳۴۵ **		۰/۱۶۵ **	
		۰/۵۲۴ **		۰/۱۰۹ **	
متغیر ملاک: عملکرد تحصیلی		سطح معنی داری ۹۹ درصد			

در مورد رابطه غیرمستقیم خوش بینی تحصیلی با عملکرد تحصیلی با میانجی گری انعطاف پذیری کنشی، نتایج حاصل از برآورد مدل پژوهش نشان داد که مسیر غیرمستقیم به میزان ۰/۱۷ واحد به صورت مثبت و مستقیم معنادار است. بر این اساس بین خوش بینی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه دوم با میانجی گری انعطاف پذیری کنشی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($p < 0/01$).

بحث و نتیجه گیری

نتایج حاصل از برآورد مدل پژوهش نشان داد خوش بینی تحصیلی واحد به صورت مثبت و معناداری با عملکرد تحصیلی رابطه دارد ($p < 0/01$). این یافته با پژوهش های کوچک زاده (۱۳۹۸)، علی شاهی (۱۳۹۶)، کینگ (۲۰۱۶) همخوان است. کوچک زاده (۱۳۹۷) نشان داد بین نمره کل خوش بینی تحصیلی با پیشرفت تحصیلی در گروه نمونه رابطه ساده و معنادار وجود دارد. همچنین علی شاهی (۱۳۹۶) نشان داد خوش بینی در پیشرفت تحصیلی در دانشجویان نقش دارد. کینگ (۲۰۱۶) نشان داد خوش بینی تحصیلی از مهم ترین ویژگی ها در معلمان و مدیران است که می تواند به افزایش عملکرد تحصیلی کمک کند. پژوهش راجیا و همکاران (۲۰۱۴) نشان داد بین خوش بینی تحصیلی و انگیزش تحصیلی رابطه معناداری وجود دارد. نهایتاً گوری و شامبا (۲۰۱۴) نشان دادند بین خوش بینی تحصیلی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان وجود دارد به طوری که دانش آموزانی که نظرات مثبتی از سوی معلمان و همکلاسی های خود دریافت می کنند از نظر معلمان عملکرد تحصیلی بهتری نسبت به دیگر دانش آموزان دارند.

در تبیین تأثیر مثبت خوش بینی تحصیلی بر عملکرد تحصیلی باید به رفتارهای دانش آموزان خوش بین در امور تحصیلی توجه کنیم. از آنجاکه خوش بینی باعث مدیریت قوی، انتظارات بالا، تأکید بر مهارت های اساسی، ساخت محیط منظم و همچنین ارزیابی به صورت مکرر و منظم است (وو، هوی و تارتر^۱، ۲۰۱۳)، می توان انتظار داشت دانش آموزان خوش بین امور تحصیلی خود را خوبی مدیریت می کنند و این مدیریت شرایط را برای بهبود عملکرد تحصیلی فراهم کند. همچنین خوش بینی در دانش آموزان سبب می گردد تا انرژی شان را بر اهداف شخصی متمرکز کرده (ماری، هار و لوتانز^۲، ۲۰۱۴)، به سمت راه یا راه هایی جهت رسیدن به هدف هدایت شده

^۱ Wu, Hoy & Tarter

^۲ Maree, Haar & Luthans

و آن‌ها را به انجام فعالیت‌هایی خاصی که در آن‌ها احساس ضعف می‌کنند وادار می‌کند و از این طریق سبب بهبود عملکرد تحصیلی می‌شود.

حمایت معلم از دانش‌آموز به‌وسیله خلق موقعیت و فرصت‌هایی جهت نشان دادن توانایی حل مسائل و بیان ایده‌های جدید حس تعلق را در وی ایجاد کرده و سبب سازگار شدن بیشتر با شرایط و دشواری‌ها در زمینه‌های آموزشی خواهد شد. معلمان با شناخت خواسته‌ها و انتظارات دانش‌آموز از آن‌ها همواره به‌سوی برآورده کردن خواسته‌های آن‌ها گام برمی‌دارند. همچنین احساس تشویق و حمایت از سوی معلم باعث می‌شود تا دانش‌آموز از عملکرد خود احساس رضایت داشته و موفقیت تحصیلی افزایش یابد. دانش‌آموزان خوش‌بین سعی دارند مشارکت والدینشان و توانمند ساختن آن‌ها را برای غلبه بر چالش‌های تحصیلی‌شان جلب کنند. علاوه بر این، خوش‌بینی تحصیلی موجب می‌شود که دانش‌آموزانی که در انجام امور تحصیلی شکست خورده‌اند تا قوی‌تر برخیزند. همچنین به‌جای اینکه اجازه دهد تا مشکلات بر آن‌ها غلبه کند و عزم آن‌ها را از بین ببرد، راهی برای حل آن پیدا خواهد کرد (گازیولا، گنزالس و گازیولا،^۱ ۲۰۱۳). به همین دلیل نظام آموزشی و مسئولین مدارس باید به دنبال راهی جهت افزایش خوش‌بینی تحصیلی در دانش‌آموزان باشند.

دیگر یافته پژوهش نشان داد که انعطاف‌پذیری کنشی به میزان ۰/۳۰ واحد به‌صورت مثبت و معناداری با عملکرد تحصیلی رابطه دارد. این یافته با نتایج حاصل از پژوهش‌های صورت گرفته توسط زین‌العابدینی (۱۳۹۸)، ایزدی (۱۳۹۷)، رضاخواه مهربانی (۱۳۹۷)، درگاهی (۱۳۹۶)، پورقاز (۱۳۹۶)، باتمانی (۱۳۹۶)، موسوی نسب و ارغوانی پیراسلامی (۱۳۹۵)، آیلا و مانزانو (۲۰۱۸)، اوکی و همکاران (۲۰۱۶) همخوان است. زین‌العابدینی (۱۳۹۸) نشان داد انعطاف‌پذیری کنشی با موفقیت تحصیلی در دانشجویان رابطه دارد. نتایج پژوهش ایزدی (۱۳۹۷) نشان داد انعطاف‌پذیری کنشی و خودکارآمدی تحصیلی به‌صورت غیرمستقیم و از طریق مهارت‌های مطالعه بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارند. رضاخواه مهربانی (۱۳۹۷) نشان داد آموزش برنامه انعطاف‌پذیری کنشی موجب کاهش معنی‌دار عوامل استرس‌زا، واکنش به عوامل استرس‌زا شده و رضایت از تحصیل دانش‌آموزان را به‌صورت معنی‌دار افزایش می‌دهد. بر اساس پژوهش آیلا و مانزانو (۲۰۱۸) انعطاف‌پذیری کنشی تأثیر مثبتی بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دارد. به عبارتی با افزایش انعطاف‌پذیری کنشی، عملکرد تحصیلی نیز افزایش می‌یابد. نتایج پژوهش ناوتنی و کریمنکوا (۲۰۱۷) نشان داد بین انعطاف‌پذیری کنشی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد. نتایج پژوهش وانگی و همکاران (۲۰۱۵) نشان داد که بین انعطاف‌پذیری کنشی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان رابطه‌ی مثبت و معنی‌داری وجود دارد بطوریکه دانش‌آموزانی که دارای انعطاف‌پذیری بالایی می‌باشند از لحاظ تحصیلی موفق‌تر هستند.

^۱ Gaxiola, Gonzalez & Gaxiola

انعطاف‌پذیری کنشی در امور تحصیلی صرفاً پایداری در برابر آسیب‌ها یا شرایط تهدیدآمیز نیست (حالتی انفعالی در رویارویی با شرایط خطرناک نیست) بلکه شرکت فعال و سازنده فرد در محیط است. انعطاف‌پذیری کنشی، فرآیند سازگاری تحصیلی در مواجهه با سختی‌های امور تحصیلی، تهدید یا منابع قابل توجه استرس است (رودس و روزل^۱، ۲۰۱۷). به عبارتی، توانایی منسجم کردن اطلاعات و مفاهیم از پیش آموخته‌شده، برای ارائه راه‌حل‌های جدید در مقابل تقاضاهای جدید تحصیلی است. دانش‌آموزانی که انعطاف‌پذیری کنشی دارند، از لحاظ روحی و روانی تحت شرایط مساعدی قرار دارند، قادر خواهند بود تحت شرایط مختلف هیجانات خود را کنترل کرده و با دقت و توجه بیشتری به یادگیری مهارت‌های علمی و تخصصی بپردازند. درواقع این دانش‌آموزان با اعتقاد به توانایی‌های خویش در شرایط گوناگون قادر به وفق دادن خود با شرایط موجود بوده و به تلاش خود در جهت رسیدن به اهداف تحصیلی‌شان ادامه می‌دهند. بر این اساس و در تبیین یافته حاضر می‌توان اذعان داشت که انعطاف‌پذیری کنشی در افراد تحت شرایط مختلف منجر به شکل‌گیری هیجانات مثبت در افراد می‌گردد و وجود هیجانات مثبت نیز به افزایش دقت و توجه و در نتیجه افزایش یادگیری فرد می‌گردد لذا می‌توان دریافت که وجود انعطاف‌پذیری کنشی در دانش‌آموزان منجر به بهبود عملکرد تحصیلی آنان می‌گردد و نتیجتاً اینکه بین عملکرد تحصیلی و انعطاف‌پذیری کنشی در دانش‌آموزان رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

همچنین نتایج نشان داد خوش‌بینی تحصیلی به میزان ۰/۵۵ واحد به صورت مثبت و معناداری با عملکرد تحصیلی رابطه دارد. در این زمینه گومز-مولینرو و همکاران (۲۰۱۸) نشان دادند ۲۰ درصد از واریانس متغیر انعطاف‌پذیری کنشی دانش‌آموزان توسط خوش‌بینی تحصیلی پیش‌بینی خواهد شد. عوامل متعددی موجب می‌شود که شخصی که در معرض خطر قرار می‌گیرد، فشارهای زندگی را تحمل کند این عوامل شامل ویژگی‌های فردی، موقعیت خانوادگی و وضعیت محیطی است. همچنین در تبیین این یافته باید گفت که افراد خوش‌بین از روش‌های مقابله‌ای هیجان‌مدار که مستلزم دوری از مشکل و انفعال است و فرد بیشتر دچار استرس و فشار روانی ناشی از آن شده و در نهایت تسلیم استرس می‌شود کمتر استفاده می‌کنند. افراد خوش‌بین در مقابله با مشکلات و حوادث استرس‌زا و تهدیدکننده زندگی بیشتر به حل مسئله و ارزیابی مشکل به شکل سالم‌تر می‌پردازند. خوش‌بین‌ها با پذیرش نقش خود در ایجاد مشکل و تلاش برای اصلاح موقعیت در برابر مسئله ایستادگی می‌کنند و به‌طور کلی گرایش بیشتری به کاربرد راهبردهای مسئله‌مدار دارند. خوش‌بینی، یکی از ویژگی‌های افراد دارای انعطاف‌پذیری کنشی است. این‌گونه افراد نسبت به مسائل و مشکلات زندگی نگرشی مثبت و خوش‌بینانه دارند و همین نگرش مثبت سبب افزایش میزان تحمل آن‌ها در برابر مشکلات می‌شود. افراد دارای ویژگی انعطاف‌پذیری کنشی به دلیل میزان بالای خوش‌بینی و باورهای مثبت در آنان پس از شکست، ناامید و دلسرد نشده و بر میزان تلاش‌های خود ادامه می‌دهند.

^۱ Rhodes & Rozell

در نهایت و در مورد رابطه غیرمستقیم خوش بینی تحصیلی با عملکرد تحصیلی با میانجی گری انعطاف پذیری کنشی، نتایج حاصل از برآورد مدل پژوهش نشان داد بین خوش بینی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه دوم با میانجی گری انعطاف پذیری کنشی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. خوش بینی تحصیلی یک مفهوم امیدبخش است که می تواند در برنامه های پیشگیری از عوامل مختلف آسیب زا مورد توجه و استفاده قرار گیرد. برای دستیابی به خوش بینی مهارت ها و نگرش هایی لازم است از جمله سخت کوشی و کنترل. سخت کوشی به دانش آموزان کمک می کند تا در رویارویی با تغییرات تنش زا، دشواری ها را به فرصت هایی پرمفعت تبدیل کنند. شیوه های سازگاری دانش آموز و ویژگی او را یاری می کنند فشارها و شرایط نامساعد زندگی را تحت تسلط خود درآورد. مقصود از کنترل، آن است که فرد به توانایی های خود برای اثرگذاری بر نتایج رویدادها ایمان داشته باشد که این خود موجب بهبود سطح انعطاف پذیری کنشی دانش آموز می شود. در تبیین این نتایج می توان به این نکته اشاره نمود که سبک اسناد (چگونگی تفسیر علت وقایع) بیشتر با حوزه انگیزش و به ویژه اعتماد به نفس و پشتکار سروکار دارد به گونه ای که با تغییر سبک اسناد فرد می توان زمینه افزایش انگیزش پیشرفت وی را فراهم نمود. در فرایند تأثیر خوش بینی بر عملکرد تحصیلی از طریق انعطاف پذیری کنشی، سه نوع توانمندی مثبت صورت می گیرد: منبع کنترل درونی نسبت به وقایع مثبت و بیرونی نسبت به وقایع منفی که زمینه افزایش اعتماد به نفس را فراهم می کند، تبیین علت وقایع ناخوشایند از پایدار به ناپایدار و کلی بودن علت وقایع به خاص بودن آن که زمینه افزایش تلاش و پشتکار فرد را برای کسب موفقیت فراهم می آورد. هر سه این توانمندی ها می توانند هم بر انعطاف پذیری کنشی و هم بر عملکرد تحصیلی تأثیر داشته باشد. خوش بینی یکی از ویژگی های افراد دارای انعطاف پذیری کنشی است، این گونه افراد با وجود قرار گرفتن در محیط های پرخطر و آسیب زا، روانشان آسیب نمی بیند و با مسائل و مشکلات تحصیلی به دید مثبت و همراه با خوش بینی نگاه می کنند و همین نگرش مثبت سبب افزایش میزان تحمل آنان در برابر مشکلات تحصیلی می شود، این گونه افراد برای آینده تحصیلی شان هدف و برنامه داشته و امور تحصیلی برایشان معنادار است؛ و به دلیل میزان بالای خوش بینی و باورهای مثبت در آنان پس از شکست، ناامید و دلسرد نشده و بر میزان تلاش های تحصیلی خود می افزایند که این امر موجب بهبود سطح عملکرد تحصیلی شان می شود.

منابع

- ایزدی، نوید (۱۳۹۷). بررسی روابط ساختاری خودکارآمدی تحصیلی، انعطاف پذیری کنشی، اضطراب تحصیلی و مهارت های مطالعه با عملکرد تحصیلی دانش آموزان، پنجمین کنفرانس ملی روانشناسی علوم اجتماعی و تربیتی، بابل، موسسه علمی تحقیقاتی کومه علم آوران دانش.
- باتمانی، فردین (۱۳۹۶). رابطه ادراک از محیط یادگیری کلاس و تاب آوری با انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهرستان کامیاران. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور استان کرمانشاه.

- پورقاز، عبدالوهاب (۱۳۹۶). رابطه ی انعطاف پذیری کنشی با عملکرد تحصیلی در دانش آموزان خانواده های طلاق و عادی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه سیستان و بلوچستان، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی.
- درتاج، فریبرز (۱۳۸۳). بررسی تأثیر شبیه سازی ذهنی فرآیندی و فرآوردهای بر بهبود عملکرد تحصیلی دانشجویان، ساخت و هنجاریابی عملکرد تحصیلی. پایان نامه، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه علامه طباطبائی.
- درگاهی، مینا (۱۳۹۶). رابطه انعطاف پذیری کنشی تحصیلی، رویکردهای یادگیری و باورهای هوشی با جهت گیری هدف تسلطی و تعلل ورزی تحصیلی دانش آموزان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور استان آذربایجان شرقی، مرکز پیام نور تبریز.
- رضاخواه مهربانی، منیژه (۱۳۹۷). تاثیر آموزش انعطاف پذیری کنشی بر تنیدگی و رضایت تحصیلی دانش آموزان دختر دوره اول متوسطه. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تبریز.
- زین العابدینی، رضا (۱۳۹۸). رابطه ویژگی های شخصیتی سرسختی و انعطاف پذیری کنشی با موفقیت تحصیلی در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تویسرکان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور استان همدان.
- علی پور، زینب (۱۳۹۴). تعیین میزان اثربخشی آموزش های مبتنی بر پذیرش و تعهد بر تاب آوری افراد مبتلا به میگرن. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان.
- علی شاهی، مریم (۱۳۹۶). نقش واسطه ای خوش بینی و استرس تحصیلی در رابطه حمایت اجتماعی ادراک شده با پیشرفت تحصیلی در دانشجویان دانشگاه بیرجند. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه بیرجند.
- عزیزاده، حمید (۱۳۹۲). تاب آوری شناختی (بهزیستی و اختلالات رفتاری). تهران نشر ارسباران
- قدم پور، عزت اله؛ امیریان، لیلا؛ خلیلی گشنیگانی، زهرا و نقی بیرانوند، فاطمه (۱۳۹۶). بررسی ویژگی های روان سنجی پرسشنامه خوش بینی تحصیلی دانش آموزان. اندازه گیری تربیتی، ۷ (۲۷)، ۶۴-۴۵.
- قلاتش، عباس؛ اوجی نژاد، احمد رضا؛ برزگر، محسن (۱۳۸۹). تاثیر آموزش راهبردهای فراشناخت بر عملکرد تحصیلی و خلاقیت دانش آموزان پسر پایه پنجم ابتدایی، روانشناسی تربیتی، ۱ (۴)، ۱۱۹-۱۳۵.
- کوچک زاده، اکرم (۱۳۹۷). رابطه الگوهای ارتباطی خانوادگی و خوش بینی تحصیلی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر متوسطه شهرستان دورود. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه پیام نور استان خوزستان
- موسوی نسب، سید محمد حسین؛ ارغوانی پیر سلامی، مینا (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین انعطاف پذیری کنشی و فرسودگی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمان، سومین کنفرانس بین المللی نوآوری های اخیر در روانشناسی، مشاوره و علوم رفتاری، تهران، موسسه آموزش عالی نیکان.
- وحیدی، زهرا؛ براتعلی، مریم (۱۳۹۶). پیش بینی میزان عملکرد تحصیلی دانش آموزان متوسطه بر اساس مهارت های فراشناختی و خودنظم بخشی. دوماهنامه علمی پژوهشی راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۱۰ (۲)، ۱۰۳-۱۱۴.

- Akessa, G., Dhufera, A. (2015). Factors that Influences Students Academic Performance: A Case of Rift Valley University, Jimma, Ethiopia, *Journal of Education and Practice*, 6 (22):1-10.
- Ali, S., Haider, Z., Munir, F., Khan, H., and Ahmed, A. (2013). Factors Contributing to the Student Academic Performance: A Case Study of Islamia University Sub-Campus. *American Journal of Educational Research*, (1), 283-289
- Ayala, J. & Manzano, G. (2018). Academic performance of first-year university students: the influence of resilience and engagement. *Higher Education Research & Development*, (2), 1-16.
- Brown, L. (2014). The Importance of Trust. *Instructional Superintendent, Teach For America '99*
- Buttelmann, F., Karbach, J. (2017). Development and Plasticity of Cognitive Flexibility in Early and Middle Childhood. *Front. Psychol*, 1040 (8): 1-6.
- Cannata, M., Smith, T., Haynes, KT. (2017). Integrating Academic Press and Support by Increasing Student Ownership and Responsibility. *AERA*, 3 (3): 1-13.
- Chang, I. H. (2011). A study of the relationships between distributed leadership, teacher academic optimism and student achievement in Taiwanese elementary schools. *School Leadership & Management*, 31(5), 491-515.
- Chilca Alva, M. (2017). Self-Esteem, Study Habits and Academic Performance among University Students. *Propósitos y Representaciones*, 5 (1): 71-127.
- Cohen, H. (2017). What is Resilience? *Psych Central*, 1 (2): 5- 12.
- Connor, K. M. & Davidson, J. R. T. (2003). Development of new resilience scale: the Connor-Davidson, Resilience scale (CD-RISC). *Depression and Anxiety*, 18,
- Gámez, R., Lopez, W., & Overton, B. (2017). Mentors, Resiliency, and Ganas: Factors Influencing the Success of DACAmented, Undocumented, and Immigrant Students in Higher Education. *Journal of Hispanic Higher Education*, 16(2), 144-161
- Gaxiola, J. C., Gonzalez, S., & Gaxiola, E. (2013). Autorregulación, resiliencia y metas educativas: variables protectoras Del rendimiento académico de bachilleres. *Revista Colombiana de Psicología*, 22(2), 241-252
- Gómez-Molinero, R., Zayas, A., Ruíz-González, P., & Guil, R. (2018). Optimism and resilience among university students. *International Journal of Developmental and Educational Psychology*, (1), 147- 154.
- Green, SB. (1991). How many subjects does it take to do a regression analysis? *Multivariate Behavioral Research*, (26), 499- 510
- King, D. (2016). The Impact of Academic Optimism and Organizational Citizenship Behaviors on Student Achievement in California High-Poverty Secondary Charter. Submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Education in Organizational Leadership
- Lamas, H. (2015). Sobre el rendimiento escolar. *Propósitos y Representaciones*, 3(1), 313-386
- Longobardi, C., Prino, L. E., Marengo, D., and Settanni, M. (2016). Student-teacher relationships as a protective factor for school adjustment during the transition from middle to high school. *Front. Psychol*, (7), 19-88
- Magnano, P., Craparo, G., & Paolillo, A. (2015, October 25). Resilience and emotional intelligence: Which role in achievement motivation. *International Journal of Psychology Research*, 9(1), 2011-2084
- Maree, R., Haar, J., Luthans, F. (2014). The Role of Mindfulness and Psychological Capital on the Well-Being of Leaders. *Journal of occupational health psychology*, 19, 10.1037/a0037183.
- Maxwell, S., Reynolds, KJ., Lee, E., Subasic, E., and Bromhead, D. (2017). The Impact of School Climate and School Identification on Academic Achievement: Multilevel Modeling with Student

- and Teacher Data. *Front. Psychol*, 8, 20-69
- McConnell, H., & Stull, L.G. (2017). Hope, Life Satisfaction, and Motivation. *Modern Psychological Studies*, 23 (1), 1-19.
 - Mitchell, R. (2004). The effects of trust on student identification and academic performance. Doctoral dissertation, Oklahoma State University, Stillwater, OK.
 - Mitchell, R., Kensler, L., & Moran, T. (2018). Student trust in teachers and student perceptions of safety: positive predictors of student identification with school. *International Journal of Leadership in Education*, 21 (2), 135- 154.
 - Peña, C., Jones, L., Orange, A., & Simieou, F., & Marquez, J. (2018). Academic success and resiliency factors: A case study of unaccompanied immigrant children. *American Journal of Qualitative Research*, 2 (1), 162-181.
 - Rhodes, A., Rozell, T. (2017). Cognitive flexibility and undergraduate physiology students: increasing advanced knowledge acquisition within an ill-structured domain. *Adv Physiol Educ*, (41): 375- 382.
 - Tschannen Moran, M., Bankole, RA., Mitchell, RM., Moore, Jr. (2013). Student Academic Optimism: a confirmatory factor analysis". *Journal of Educational Administration*, 51 (2), 150-157.
 - Vedel, A., Poropat, A. (2017). Personality and Academic Performance. *ResearchGate*, 2 (5), 1-23.
 - Wu, J. H., & Hoy, W. K. (2013). Enabling school structure, collective responsibility, and a culture of academic optimism: Toward a robust model of school performance in Taiwan. *Journal of Educational Administration*, 51 (2), 176-193